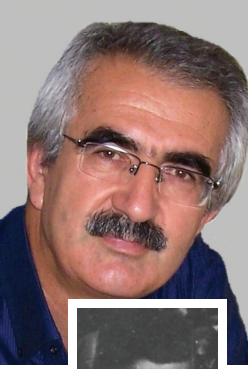

Bilişim Çağının Çocuk Edebiyatında Görev ve Yükümlülüklerin Sorgulanması

Mehmet ATILLA*

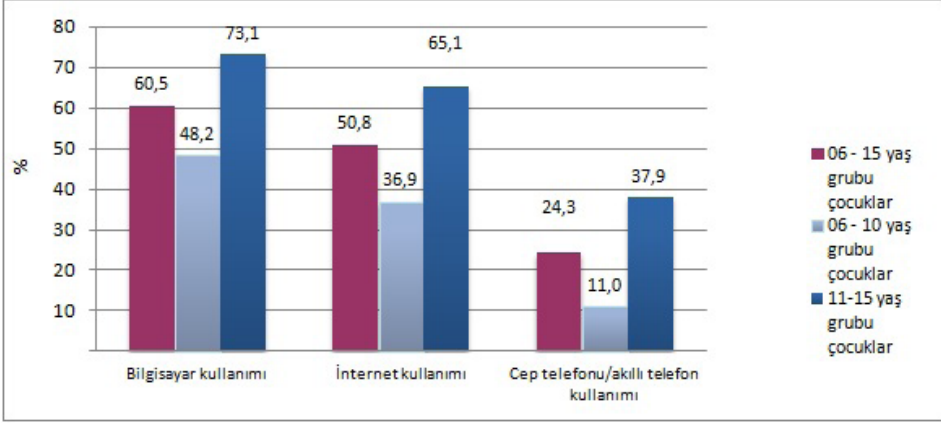
Çocukların olabildiğince erken yaşlarda okuma eylemiyle buluşturulmaları zorunluluğu, günümüzde de önemini koruyor. Son yıllara kadar yalnızca basılı metinler aracılığıyla gerçekleştirilen bu buluşmalar, sanal ortamın da devreye girmesiyle birlikte ilginç bir labirent görüntüsü vermeye başladı. Kimi zaman birbirini besleyen, kimi zaman da engelleyen iletişim kanalları günlük yaşantılara egemen olunca, bu yol ayrımından çocukların da etkilenmesi işin doğasında yer alıyor kuşkusuz.

Ortalama yirmi yıl öncesine kadar çocuklara yön veren etkenlerin sayısının oldukça sınırlı olduğu söylenebilir durumdaydı. Biyolojik özellikleri bir yana koyarsak, bir çocuğun geleceğine ışık tutan en önemli fenerler; aile ortamı, eğitim koşulları ve sosyal çevre şeklinde sıralanabilirdi. Oysa şimdi bambaşka bir “aydınlanma” var. İnternet erişiminin avuç içlerimize kadar ulaşması ve şirketlerin neredeyse her gün yenilenen ilgi çekici “uygulamaları” yüzünden yalnızca çocuklar değil, yetişkinler de zorunlu uğraşlarından arda kalan zaman dilimlerini ekran karşısında geçirmeye başladılar. Bu akıntıya karşı koymak şöyle dursun, gelecekte daha da ekran bağımlısı olma yolunda hızla ilerliyoruz. Sanal ortamda oluşturulan gruplar, yazışmalar, görüntü aktarma, gündeme katılabilme gibi öğeler, ister istemez herkesi bu çevrimin içine çekiyor. Çocuklardan bu çevrime ayak diremelerini beklemek ise hiç de gerçekçi bir yaklaşım değil.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yapılan ve sonuçları 22.08.2013 yılında açıklanan “Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması”na göre 06-15 yaş aralığındaki çocukların bilgisayar kullanımına ortalama 8 yaşında, İnternet kullanımına ortalama 9 yaşında başladıkları, aynı grupta yer alan çocukların %24,4’ünün özel bilgisayar, %13,1’inin kişisel cep telefonu kullandıkları belirlenmiştir. Kaldı ki bu rakamlar ortalama sonuçlardır. Kimi evlerde bilişim araçlarıyla çok daha erken yaşlarda buluşulduğu bilinmektedir. Aşağıdaki grafik, sözü edilen araştırmanın genel sonuçlarını göstermesi bakımından ilgi çekicidir.¹

* Şair, çocuk ve ilk gençlik kitabı yazarı.

1 <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=15866>

Bu durumda yapılması gereken tek şey var: Yaşamın ve teknolojinin dayattığı koşulları insan onuruna ve duyarlılığına katkı sağlayacak düzlemlere taşımak. Kabul etmek gerekir ki kolay bir iş değil bu. Üstelik kısa erimli çabaların uçuculuğu yerine devingen ama kalıcı bir nitelik tutturmak isteniyorsa, yerel ya da merkezî kurumların desteğine yaslanmak gerekiyor. Kurum deyince ilk akla gelen unsurlar da okullar elbette. Eskiye oranla saygınlığı oldukça zedelenen eğitim ve kültür kurumlarının yeniden düzenlenmesi ve siyasal çıkarların dışında tutulması, yetişkinlerin ve yöneticilerin ilk görevi olmalı. Çıkış noktası sağlıklı olursa, bir çocuğun eğitim yaşamı boyunca karşısına çok çeşitli seçenekler çıkacak, o da kendisine dayatılan yörünge yerine daha özgür ve bol seçimli bir atmosferde ilerleyecektir.

Böylesine bir ortamı sağlamanın çeşitli araçlarından biridir edebiyat. Her fırsatta çocukların olabildiğince erken dönemlerde kitaplarla buluşturulması vurgulansa da toplumumuzdaki eğitim düzeyi ve ekonomik yapı, amaçlanan buluşmaların çok uzağında ne yazık ki. Bu yüzden de çocuklarımızın kitaplarla (edebiyatla) tanışması okul öncesi ya da ilköğretim yaşlarına kadar ertelenebiliyor. Bu gerçeklik de bizi bir kez daha öğretmenlik mesleğinin sorumluluğuna taşıyor. Sorumluluk sözcüğünün içini biraz daha doldurmak gerekirse kitap-çocuk buluşmasının birden fazla bileşenlerinden söz edildiği ortaya çıkacaktır. Öğretmenlerin Türkçe dersinin içeriğini desteklerken nasıl bir yöntem izleyecekleri, hangi kitapları önerecekleri ya da ne kadar belirleyici olacakları sorularının yanıtları, okuma eyleminin kendisi kadar önemlidir.

Açıkça söylemek gerekirse, toplumumuzdaki genel eğilim, bu görevi yalnızca öğretmenlerin yüklenmesi yönündedir. Bu da öğretmenler üzerinde can sıkıcı bir baskı oluşturmakta, öğrencilerin tümüne aynı açıdan yaklaşamadığı için de kişiye özgü okuma önerileri yerine ortalama bir programla yetinilmektedir. Bu işin sonu da ödev verme, özet çıkarma, ana fikir bulma, ders kitabındaki soruları yanıtlama gibi hiçbir sorgulama içermeyen etkinliklere çıkmaktadır. Oysa bir edebiyat eğitiminin temel işlevi metnin somut anlam düzeyinden çok, soyut anlam düzeyine inebilmek, buradan da yazınsal hazza ula-

şabilmektir. Londra Üniversitesi Eğitim Enstitüsü tarafından yapılan bir araştırmada², haz almak için kitap okuyan öğrencilerin başarı düzeylerinin diğerlerine göre yüksek olduğu sonucuna varılmış olması da bu yargıyı pekiştirmekle birlikte, ne yazık ki okullarımızda böylesi bir amaçla yola çıkılmadığından kitaplara nesne, metinlere de yalnızca somut anlamlar üzerinden yaklaşma eğilimi baskındır. Bir başka deyişle okuma sürecinin yaratıcı bir genişlemeye evrilmesi üzerinde pek durulmamakta, işin bu yanı ya rastlantılara ya da çocuğun bireysel algısına bırakılmaktadır.

Bütün bu saptamaların ışığında yapılan gözlem ve soruşturmalarda öğretmenlerin kitap önerme sorumluluğunu yerine getirirken aşağıdaki dört tutumdan birine sığındıkları görülmektedir:

1. Millî Eğitim Bakanlığınca 2004-2005 yıllarında yayımlanan 100 Temel Eser listesinden seçim yapmak.
2. Kendilerinin ya da güvendiği arkadaşlarının onayından geçmiş klasik yapıtları önermek.
3. Yaşayan yazarlardan adları belirli olanların yapıtlarını öne çıkarmak.
4. Yayınevlerinin doğrudan ya da dolaylı olarak sundukları yazar / kitap listesinden seçim yapmak.

Her dört yöntemde de sorumluluğu olabildiğince hafifletme düşüncesi ağır basmaktadır. Durum böyle olunca da metinleri çözümlmek, sorgulamak, tartışmak eylemleri geride kalmakta, çocukla kitabın buluşması yalnızca bir tanışma törenine indirgenmektedir. Bu tanışmalar da çoğunlukla istenilen sıcaklıkta gerçekleşmediği ve sürekliliğe dönüşmeden kesildikleri için okuyan bir toplum olma yolundaki çabalar yarım kalmaktadır.

Bu noktada işin içine bir başka olumsuzluk daha girmekte, gönülsüz yapılan bu okumalar çocuklarda onaylayarak (sorgulamadan) okuma kolaycılığına dönüşmekte, yalnızca okumuş olmak için okumak gibi köksüz ve ezberci bir sarmala sürüklenmektedir. Prof. Selahattin Dilidüzgün'ün bu bağlamdaki sözleri yol gösterici olabilir: *“Peki, okumak diyoruz. Ama hangi okumak? (...) eğitim sistemimizi kuşatmış olan, bence çok da tehlikeli bir kavram var: Türkçede evetleyerek okumak, onaylayarak okumak, sorgulamadan okumak dediğimiz, ‘afirmasyonlu okuma’ diye bir kavram var. Şimdi buna alıştırıldığımız zaman, ne yazık ki şöyle bir tehlike ortaya çıkıyor: X yazarın metninin yorumu, ana fikri şudur. Zamanında birisi yazmış, biz onu yüzde yüz doğru bir yaşam dersi olarak alıyoruz. Bunu istemiyoruz. O sadece yazarını ilgilendiren, o yorumcuyla ilgilendiren bir yorum. Bizim istediğimiz, biraz daha ileride bir eleştirel okur yaratabilmek. Çünkü (...) edebiyat okuru olmak sadece bir amaç değil, aynı zamanda araç.”*³

İşte bütün bu ve benzeri sorunların üstesinden gelmek ve çocuk-kitap buluşmasını sağlıklı kılabilmek için okul düzleminde yerine getirilmesi gereken önemli yükümlülükler var. Bunları aşağıdaki başlıklar hâlinde inceleyebiliriz:

2 <http://www.ioe.ac.uk/89938.html>

3 <http://gunisigikitapligi.com/wp-content/uploads/2013/01/GunisigiKitapligi-EES5-Icerikler.pdf>

a) Aile bireyelerine düşen görevler

Eğitim düzeyi yüksek kimi anne babalar dışında, ülkemizin büyük bir çoğunluğunu oluşturan anne babaların okuma sürecine doğrudan katılmayı akıllarına bile getirmemeleri gerçeğinin temelinde kendilerinin de kitapla hiçbir zaman buluşmamış olmalarının payı önemli derecede belirleyicidir. Bu konuda bir yılğınlığa kapılmamalı, sözü edilen eksikliği gidermenin bir yolu olduğu, bu yolun kütüphanelerin ya da kitabevelerinin önünden geçtiği, çocuklarıyla birlikte bu yolculuğa çıkmaları gerektiği her fırsatta vurgulanmalı, hatta kitap seçimlerini de çocukların yapmaları konusunda bir bilinç edinmeleri sağlanmalıdır. Bu aktarma işini okullar, sivil toplum kuruluşları, medya kanalları, yazarlar ve kanaat önderleri ortaklaşa bir biçimde yerine getirebilirler. Özellikle öğretmenlerin okuma sürecine anne babaları da çekmeleri, yaşam koşullarına ve ekonomik güçlerine uygun kitap seçmelerine yardımcı olmaları, kitapların çocukların kişilik oluşturmalarına etkisi sık sık vurgulanmalıdır. Son dönemlerde bazı özel okullar dışındaki okullarımızın, özellikle de devlet okullarının kitap sevgisi kazandırmaya yönelik herhangi bir çabaya girişmedikleri gözlenmektedir. Bunun nedeni yalnızca yorgunluğa ve küskünlüğe bağlanamaz. Kuşkusuz ki bu gönülsüzlüğün ardında çeşitli etmenler vardır. Bu etmenler mutlaka açığa çıkarılmalı ve var olan olumsuzlukların giderilmesine, koşulların elverişli hâle getirilmesine çalışılmalıdır.

b) Okullara ve öğretmenlere düşen görevler

Herkes tarafından çok iyi biliniyor ki günümüzde çocuk-kitap buluşmasını en hızlı ve etkin sağlayan düzlemler okullardır. Bu nedenle de trafiğın yoğun bölümü okullarda yaşanmaktadır. Konuyla ilgili araştırmalar yapan akademisyenlerden Ali Fuat Arıcı'nın 2005 yılında, iki bin öğrenci üzerinde yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin % 57,3'ü kitap okuma fikrini öğretmeninden aldığı belirtmiştir. Aynı araştırmada kitap okumaya 'Annemden görerek alıştım' diyenlerin oranı % 17,9 iken 'Babamdan görerek alıştım' diyenlerin oranı % 13,4'tür. Öğrencilerin %35,4'ü de ilk kitabını öğretmenlerinin kendilerine verdiğini söylemektedir. Bu sonuçlar kitap okuma konusunda öğretmenlerin etkisini oldukça iyi bir biçimde ortaya koymaktadır.⁴

Sözü edilen trafiğın kavşak noktasını da okuma kitabı seçimleri ile yazar söyleşileri oluşturmaktadır. Pek çok kurumda Türk çocuk edebiyatının güncel yazarları yerine çeviri kitaplara ağırlık verilmekte, bazen de 100 Temel Eser şemsiyesinin altına sığınarak güncelliğini yitirmiş ve çocukların ilgisini çekmekten uzak kitaplara yönelinmektedir. Bunda öğretmenlerimizin yeni yazarları keşfetmek konusundaki isteksizliği de önemli bir etkindir. Elbette bir öğretmenden ya da öğretmen grubundan sayıları her geçen gün çoğalan çocuk edebiyatı yazarlarının tümünü ya da birçoğunu tanınması beklenemez. Ancak bu uğurda hiçbir çaba harcamamaları da hoşgörülle karşılanamaz. Alandaki dergiler, gazete ekleri, kataloglar, web sayfaları, kitabevi çalışanları, kütüphane görevlileri gibi etkin öğelerden yardım alınarak bazı yazarları tanımak ve tanıtmak olasıdır. Değişik yayınevi ve kitabevi yöneticilerle yapılan görüşmelerde öğretmenlerin her türlü bilgilendirme

4 Akt: Ercan Arı- M. Kaan Demir, "İlköğretim Bölümü Öğretmen Adaylarının Kitap Okuma Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi". *Ana Dili Eğitimi* dergisi, 1 (1), 116-128

ve tanıtıma karşı yeterli ilgiyi göstermedikleri öne sürülmektedir. Bu sorunun üstesinden gelmek için daha etkin yöntemler izlenmeli; söyleşi, açık oturum, çalıştay gibi düzenlemeler devreye sokulmalıdır.

Öğrencilerine kitap ve yazar önerisinde bulunan öğretmenlerin ise suya sabuna dokunmamak uğruna ya klasikleşmiş yapıtlara ya da adı bir biçimde öne çıkmış yazarlara yöneldikleri, özellikle de yönetici ve veli baskısından kurtulmak için böyle bir kolaycılığın yeğledikleri görülmektedir. Klasiklerin bir bölümünün ve adı bilinen yazarların bazı kitaplarının sorunsuz oldukları doğrudur. Ancak bu konuda yapılacak bir genelleme de sakıncalı sonuçlar doğuracak, okurların kitaba ve okumaya olan ilgisinin azalmasına yol açması kaçınılmaz olacaktır. Benzer bir sorun da 100 Temel Eser listesinin altında yatmaktadır. Yapılan bir araştırmada, ilköğretimi bitirmiş öğrencilerin 100 Temel Eser arasında hangi kitapları okudukları irdelenmiş, en çok okunan 30 kitap arasında derleme ve masalsi metinlerin fazla sayıda (9 kitap) oluşu dikkat çekmiştir.⁵

Öte yandan aynı listede çeviri kitapların belirgin üstünlüğü (19 kitap) dikkat çekmekte, üstelik bu kitapların özgün metinler olmayıp kısaltılarak bütünlüğü örselenmiş yapıtlara dönüştürülmüş olmaları da ciddi bir sorun olarak kendini belli etmektedir. Kaldı ki 100 Temel Eser seçkinde yer alan kitapların bazıları da çocuklar için değil, yetişkinler için yazıldığından hedef kitle açısından da bir uyumsuzluk söz konusudur. Bütün bu nedenler yüzünden okullarımızda bir karmaşa yaşanmakta, günümüzün her türlü iletişim aracını kullanan çocuklara önerilen kitaplar ilgi alanlarının dışında kalmakta, okuma eyleminin kendisi de kurgu-biçem-sorgulama-yazınsal haz gibi ana ilkelere uzaklaşmakta ve böylece amacından farklı noktalara savrulmaktadır.

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde ise madalyonun öteki yüzü devreye sokulmakta, yazar veya kitap tanıtımlarının her geçen gün nesnellikten uzaklaştığı, yanlış yönlendirmeler yapıldığı, övgü düzilen kitapların çoğunlukla beklentileri karşılamadığı vurgulanmaktadır. Kuşkusuz ki bu eleştirilerde de gerçeklik payı vardır. Çeviri kitapların hepsinin nitelikli yapıtlar olduğu söylenemez. Buna karşın ülkemizde epeyce önemli bir pazara sahip olabilmektedirler. Bu nedenle yeni bir sorgulamanın başlatılması gerçeği her geçen gün daha da önem kazanmaktadır.

c) Yayınevlerine düşen görevler

Genel yargı olarak yayınevlerinin ticari kurumlar oldukları, kâr amacı gütmedikleri takdirde piyasa koşullarına ayak uyduramayacakları kabul edilir. Bu nedenle de yazarlar arasında eşitlik gözetmeyen bazı uygulamalarına göz yumulur. Ekonomik getirisi yüksek olan, çevresi güçlü, popüler yazarlara daha çok yatırım yapıldığı da doğrudur. Yayınevleri ister istemez bu alana önemli ölçüde enerji harcamakta, çoğu zaman da piyasa ekonomisinin ölçütlerine göre davranmaktadırlar. Dolayısıyla işin içine yazarın ve kitabın niteliğinin yanı sıra popülerlik, fiyat, sunum, reklam ve algı yönetimi gibi uzantılar girmekte ve sonuç kimi eşitsizliklere yol açabilmektedir. Hatta dosyaların kitaplaşma aşamasında, yayınevleri metnin içeriğine dikkat etmekle birlikte yazarın okul etkinliklerindeki başarı-

5 Gökhan Arı, Alpaslan Okur, "Öğrencilerin 100 Temel Eseri Okuma Durumu", Türkiye Sosyal Araştırmalar dergisi, Aralık 2013.

sına ve bu sürece gösterdiği uyuma göre karar vermekte, kimi durumlarda kitabın içeriği nesnesinin gerisine düşebilmektedir.

Fakat yapılan yayıncılığın odak noktasında çocuk olunca başka bir sorumluluğu daha yüklemek gerekir. Bu da çocuğu mutlu etmek ve okuma sevgisini aşılacak sorumluluğudur. Gerek dizgi ve resimlemesiyle, gerekse fiyatı ve ciltlemesiyle okurun beklentisine uzak düşmeyen kitaplar yayımlamak her yayınevini birincil görevi olmalıdır. Ne var ki bu özeni gösteren yayınevlerinin sayısı iki elin parmaklarını geçmeyecek düzeydedir. Hatta kimi yayınevleri, kitaplarını kendi dünya görüşlerine ve inançlarına uygun olarak seçmekte, okuma eylemini yönlendirme etkinliğine dönüştürmeye çalışmaktadırlar. Bu olgu, her türlü çocuk hakları sözleşmesine ve çağdaş dünya gereklerine aykırı bir durumdur. Üstelik bu tür kitapları eş değerlerinin fiyatından daha ucuz tutarak okur ilgisini devşirmeye çabalayan yayınevleri de vardır. Böylece gerek kitap fuarları, gerek internet siteleri, gerekse de özel pazarlama yöntemleriyle ucuz ama yanlış çocuk kitapları ortama egemen olmakta ve okuma eyleminin özgürleştirici etkisi bir kalemde silinip atılmaktadır. Yayınevlerinin okur değil, yandaş yaratma kaygılarının öne çıktığı bu tür yaklaşımlar çocuk edebiyatının temel ölçütlerine alabildiğine karşıt bir yaklaşım oluşturmaktadır.

d) Yazarlara düşen görevler

Türkiye'deki çocuk edebiyatı düzleminde çeviri kitapların etki alanı, beklenen ya da istenilen çok üzerindedir. Yukarıda sözü edilen 100 Temel Eser konulu araştırmada, okunma sıklığı açısından çeviri yapıtların oranı %52 iken, yerli edebiyatın oranı %42'de kalmıştır. Listede yer alan çeviri kitapların bir bölümünün çizgi filmlerinin yapılmış olmasının da bu sonuçta etkili olduğu açıktır. Fakat yalnızca 100 Temel Eser seçkisi bağlamında değil, güncel edebiyat açısından da bakıldığında çocukların özgür seçimlerini daha çok çeviri yapıtlardan yana kullanmak istedikleri gözlenmektedir. Bu sonucun birçok nedeni olsa da, en önemlilerinden birisi de Türk yazarların büyük bir bölümünün okurda saygı uyandırabilecek nitelikte yapıtlar ortaya koyamadığı gerçeğidir. Son yıllarda ülkemizde çocuk edebiyatı alanında bir nicelik ve nitelik artışı yaşandığı doğru bir saptama olmakla birlikte bir başka saptama da bu sıçramanın yayımlanan kitapların geneline yayılamamış oluşudur. Kimi yazarlar kitap sayılarını çoğaltmayı önceledikleri, kimileri de günlük yaşantıların ötesinde özgün bir kurgu oluşturamadıkları için yaratıcılıktan uzak ve sıradan gözlemlere dayalı metinler üretmektedirler. Oysaki günümüzün çocuk okuru, zaten birçok kanaldan beslenmekte olan zihinlerini doyuracak olan farklı yaklaşımlarla buluşmak istemekte, bu istekleri karşılanamadığı için de yalnızca Türk yazarlardan değil, okuma eyleminden de uzaklaşmaktadır. Bu durum nitelikli yapıtlar üreten bir grup Türk yazarı da etkilemekte, öğretmenlerin ve öğrencilerin gözünde oluşan güvensizlik gölgesinin altında onlar da kaldıkları için çeviri kitapların ekmeğine yağ sürülmüş olmaktadır. Yalnızca çocuk edebiyatında değil, genel olarak Türk edebiyatında eleştiri kurumu iyice zayıfladığından sapla samanı ayırmak her geçen gün daha da güçleşmektedir. Değişik yayın organlarında yayımlanan tanıtım yazıları yol gösterici olmakla birlikte nesnel eleştiri eksikliği önemli bir sorun olarak önümüzde durmaktadır.

e) Üniversitelere düşen görevler

Türkiye’de yaşanan olgulardan biri de üniversite sayısındaki artıştır. Bunun olumlu ve olumsuz yönleri bir yana, çocuk edebiyatı alanına üniversitemizin bu artışla orantılı bir biçimde eğilmediğini görüyor, tam tersine kimi fakültelerdeki çocuk edebiyatı derslerinin kaldırıldığına ya da azaltıldığına tanık oluyoruz.⁶ Neyse ki son yıllarda kimi akademisyenlerimiz çocuk edebiyatına özel olarak yoğunlaşmakta, bu alanda ses getirici etkinlikler düzenlemekte ve genç öğretim üyelerini araştırma yapmaları konusunda özendirilmektedirler. Yakın gelecekte bu çalışmaların daha da yol gösterici olacağı beklenmektedir. Buradaki tek sorun, yapılan araştırmaların örneklem düzeyinin düşük olması, yapıtları incelenen yazar sayısında da henüz istenilen çizgiye ulaşılamamış oluşu ve güncel çocuk edebiyatı yapıtlarına gereğince eğilinmemesidir.

Öte yandan alanda eksikliği çok ciddi derecede hissedilen eleştiri kurumunun yeşermesinin en kestirme yolu da akademik alanda aranmalıdır. Özel çabalarla edinilen onca birikimin “eleştiri” gibi vefasız bir başlık altında, yalnızca bireysel girişimlerle sürdürülebilmesi ne yazık ki günümüz Türkiye’sinde olası görünmemektedir. Eleştirmenlerin varlıklarını ve etkilerini geniş kesimlere yayabilmeleri için devlet ya da özel üniversitelerin desteklerine ihtiyaçları vardır. Bakış açısı ne olursa olsun her türlü eleştiri metinlerinin ve yazarlarına bilimsel ve ekonomik anlamda katkı sağlanması, bir an önce yerine getirilmesi gereken bir görev olarak kabul edilmelidir.

Sonuç

Günümüzün bilişim dünyası da dikkate alındığında çocukların kitapla buluşmasını etkileyen birçok değişken ve etkeni düzene sokabilmek kuşkusuz ki kolay yönetilebilecek bir dizge değil. Fakat gerek bireysel gerekse kurumsal olarak yapılabilecek görevlerden de kaçınmamak gerekiyor. Bu noktada atılacak ilk adım, öz çıkar duygusundan kurtulup çocuk açıklığını ve açlığını öncelemek. Yansızlıkla, dürüstçe, içtenlikle...

Resim: Nural Bırden Akca

6 Sedat Sever, *Çocuk Edebiyatı ve Okuma Kültürü*, Tudem Y. 2013, s: 113-114.